

SEDAM SLOVA O GAZI HUSREV-BEGOVOJ BIBLIOTECI¹

Koje nas poruke oslovljavaju pod svodovima Gazi Husrev-begove biblioteke danas, 480 godina nakon njezina postanka?

1. Slovo vječnosti

Slavne biblioteke svoje početke imaju u bivanjima onostranog, u zbudovima vječnog. Kao i njezine tradicionalne posestrime diljem istočnih i zapadnih strana svijeta, i Gazi Husrev-begova biblioteka u Bosni ima svoje metafizičko porijeklo na vječnim stranicama Svete Knjige, u škripi nebeskih pera, drže ih plemeniti pisari, pišu knjige slovima od svjetlosti. U Sarajevu Gazi Husrev-begovu biblioteku duhovno utemeljuje Knjiga Kur'āna, na sličan način na koji u Minhenu Bavarsku Državnu biblioteku duhovno utemeljuje Knjiga Biblije. Od Boga Oglašene Knjige, Nebeska Pisma, Zauvječne Obznane – to su dokumenti Iskona na kojima se temelje slavne biblioteke. U svome bosanskom kontekstu, niz platno vremena blizu pola milenija, Gazi Husrev-begova biblioteka pronosi tu slavu hrama čuvara Vječne Knjige, biblioteka je štovateljica one Odozgo sišle Božanske Riječi.

2. Slovo sakralnog

Odozgo sišle Božanske Riječi u biblioteci dobijaju svoje gnijezdo. Zato zdanja slavni biblioteka žive u sakralnim prostorima. Tako se iskazuje počast slovima, knjigama, pisarima i piscima. Od svojih historijskih početaka 1537. godine Gazi Husrev-begova biblioteka dio je sakralnog ansambla Gazi Husrev-begove džamije. Kako god Biblioteka dariva Džamiju učenošću, tako i Džamija dariva Biblioteku sakralnošću. Božanska Riječ koja se usmeno, šaptom ili glasno, izgovara u Džamiji, dolazi pod svodove Biblioteke i tu zapisuje, postaje tragom za oko. Nepodijeljenost sakralnog prostora Džamije i Biblioteke stekla se u nadanju učenih da im knjige budu širiteljice *obrazovanog bogoštovlja* i *bogoštovnog obrazovanja*. Stare knjige i rukopisne

1 Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu je, povodom jubilarne 480. godišnjice osnivanja i rada, pripremila kraći film o ovoj ustanovi. Film je rađen prema eseju Enesa Karića, u produkciji BHT1, autora Dine Kassala. Ovom prilikom prezentiramo navedeni esej pod naslovom "Sedam slova o Gazi Husrev-begovoj biblioteci".

poslanice Gazi Husrev-begove biblioteke pisane su mastilom ispunjenim tim idealom. Autori vjeruju da je ono što pišu tako dobro da ono zaslužuje pohranjenje nadomak sakralnog ozračja Džamije.

3. Slovo tradicije

Svojim knjižnim blagom Gazi Husrev-begova biblioteka u Bosni i svijetu ne počinje od ništa, već nastavlja Tradiciju biblioteka iz praskozorja kulture i civilizacije. Pod svodovima Gazi Husrev-begove biblioteke ne pozdravlja se i ne časti samo jedan od bosanskih perioda mastila, slova, pisma i knjige, već se hodočaste sve drevne, davne i slavne biblioteke, one pamtivječne mesopotamske i njihove glinene pločice na kojima je čovjek pisao viđenje svoje sudbine, pozdravlja se biblioteka Asurbanipalova, potom svećeničke biblioteke drevnih faraona Egipta, te napokon i slavna Aleksandrijska, sa njezinim knjigama na koži, raspravama pisanim na drvenim ploham, svitcima od papirusa. Tu, u Gazi Husrev-begovoj biblioteci, titraju i žive sjenke bagdadske Kuće Mudrosti i njezinih knjiga. Ukratko, Gazi Husrev-begova biblioteka pronosi slavu čestitih umnika iz drevnosti i oglašava plemenita predanja biblioteka, svojih posestrima prethodnica, osiguravajući im tako bosansku zavičajnost.

4. Slovo vremena

Hiljade rukopisa Gazi Husrev-begove biblioteke sadrže vremena svoga nastanka, posvjedočuju duhovne mijene, naukovna raspoloženja, razučena znanja. Stranice zaklopljenih rukopisa u svoje riječi smiruju desetljeća i stoljeća. Ali, hiljade drevnih djela odoljela su vremenima. U svojim tišinama Gazi Husrev-begova biblioteka čuva ta vremena, posložena u epohe, pohranjena na police... Kad se stoji nad rukopisima Gazi Husrev-begove biblioteke, to se stoji nad vremenima čija se minulost vraća. U vraćanju vremena strahoštvono se naziru davne sjenke preostale od pera i ruku. Treba se natkućiti nad stranice starih knjiga i vremena, i buditi usnule autore: pjesnike, filozofe, teologe, hroničare, geografe, mistike, komentatore, treba razgovarati sa vremenima na stranicama njihovih starostavnih djela. Gazi Husrev-begova biblioteka bdije nad tim vremenima kao što sjemenka čuva klicu, ili oblak kišu, ili kremen iskrnu.

5. Slovo rukopisa

Tradicionalnom pjesniku, teozofu, filozofu, putopiscu... pisanje perom je ritual. U srcu i žilama pisaca, pjesnika, filozofa, teozofa... teče krv života, iz pera na hartiju dotiče tinta i mastilo duha. Deset hiljada rukopisa Gazi Husrev-begove biblioteke sadrži stotine hiljada rituala pisanja perom. Stoga

je i čitanje ritual. Ritualom čitanja rukopisa stupa se u simbolično opetovanje čina pisanja. Rukopisi su nastajali na hartijama stavljenim na drvene plohe i stalke metnute u ravni autorova ili prepisivačeva srca. Srce je nutarnji organ pisanja, ruka vanjski, a redovi slova u riječima i rečenicama, na bijelim stranicama, jesu pupčana vrpca duhovne veze sa svim onim od Boga oglašenim knjigama.

6. Slovo umjetnosti

Pod svodovima Gazi Husrev-begove biblioteke znanje se prenosi na način prenošenja ljepote. Tako se saučestvuje u Božanskoj ljepoti. Bog je lijep, On voli ljepotu. Deset hiljada rukopisa Gazi Husrev-begove biblioteke u sebi su deset hiljada različitih izraza umjetnosti, deset hiljada pozdrava ljepoti. Ono vječno, sakralno, tradicionalno, u vremenu očitovano i rukom zapisano – biva oplemenjeno umjetnošću, biva uzneseno ljepotom. Zato su znanja, pohranjena na stranice ovih hiljada rukopisa, po sebi putevi do vedrih nauka koje uzdižu prema dubinama nebeskog plavetnila.

7. Slovo budućnosti

Deset hiljada rukopisa Gazi Husrev-begove biblioteke dolaze iz prošlosti, ali rukopisi svjedoče da prošlost njima nije zatvorena već na hiljade načina otvorena. U rukopisima Gazi Husrev-begove biblioteke prošlost nije prošla, ona je tu, pod našim stopalima. Eto zato ono u rukopisima što je vječno, sakralno, tradicionalno, ono u vremenu očitovano i rukom zapisano – ima svoju budućnost. Deset hiljada rukopisa u sebi su deset hiljada žila onog drveta o kojem govori Knjiga (14:24), grane tog stabla i krošnja mu urastaju u vedra prostranstva Nebesa. Na stranama tih Nebesa rodiće se mnogi dani, obznaniće se u lijepoj budućnosti.